

B28 Carbune 11/5732

J. Soriano

LLIBRET DE VERSOS

ESCRIT PER

TEODOR LLORENTE,

SOCI DEL RAT-PENAT.

VALENCIA:

TEODOR LLORENTE Y C.^a, EDITORS.

1885.

Impr. de Doménech, Mar, 48.

ENDRESSA.

AL SENYOR DON MARIAN AGUILÓ,

en la Biblioteca de la Universitat de Barcelona.

VOLGUT AMICH Y SABI MESTRE:

ESTARÉU ben asentat en vostra cadira de repós, allà en la gran y silenciosa cambra, rublerta de llibres de dalt á baix; estaréu pensiu y capficat, els colses sobre la taula, els ulls en algun paperot groguench y ple de corques, l' esment en coses d' altres segles ó d' altres mons, quant lo porter de la Biblioteca vos portará la correspondencia, y entre un feix de lletres y diaris, aplegará á vostres mans este llibret, tot faixat y sagellat. Es molt posible que, avans de destaparlo, vejáu en la marca del corréu lo nom de Valencia; y estich ben segur que llavors resplendirá en vostre front un raig de llum, com si hagueren sentit l' oreig de les fraures y els tarongers, de les clavellines y les alfábegues de la nostra terra, y que son nom vos portará les dolces remembrances d' un temps de

joventut, de entusiasme y poesia. Y quant, desfaixat y ubert lo llibre, lo trovéu tot ple de versos, pobres d' inspiració, pero riquíssims de patri amor, quant llixcau aquesta *endressa*, diréu sorprés y complagut—aixís ho espere—: “¡Oh! ¡mos inolvidables valencians! ¡Oh, aquell bon xicot! ¡Be han cumplit! ¡Be m' han pagat tot lo que per Valencia he fet!,”

Si tan bona acullida logra aquest aplech de versos; si al sortir de la Biblioteca, lo portéu á casa, y allí, en la quietut de la velada, sense nosa 'l llegíu; si algun trosset, que vos parega més tendre y familiar, lo feu escoltar á vostra santa muller y á sa bona germana; si li recitéu algun romans, pera que 'l deprenca, al petit Angélich; y al endemá, lo llibret dins la botxaca, anéu á trovar en la Redacció de *La Renaixensa*, ó en aquella raconada del café de Pelayo, hon se congrega tots los díes, la entusiasta colla dels poetes y escriptors catalans,—casi tots, tots, vostres deixebles—y els diéu: “Un present vos porte de Valencia; prengáu: á mí me l' envien, pero es porque, enviántmelo á mí, ha cregut l' autor, aquell nostre gran amich d' allá baix, que l' envía á tots,”: si aixó feu, Deu vos ho pague, mestre; mon desitj está cumplit y mon deute satisfet.

Mon deute, sí; porque, bona ó dolenta, la inspiració que ha infantat mos versos valencians, la encengué, més que ningun altre, aquell bibliotecari, ensemps lletrat eruditíssim y genial poeta, que aná á Valencia, fa ya prop de trenta anys, y romangué uns quans en la ciutat del Micalet. ¿Vos enrecordéu? Quant la campaneta del Colegi del Patriarca, ab ses badallades tan argentines, tocava l' hora d' eixir del aula, dos estudiantets, separantse del bullanguer estol del seus companys, pujaven corrent la escala de la Biblioteca, com si 'ls mancara 'l temps; entraven, y sens' aturarse en les taules dels lectors, penetra-

ven resolts en lo departament reservat, hon se guarden les joyes bibliogràfiques, los eixemplars únichs, los incunables, los còdices primorosament illuminats, los pergamins antiquíssims, los manuscrits originals. Allí vos trovaven, sempre estudiant afanyós lo naiximent y la historia gloriosa de la lliteratura valenciana; allí vos trovaven, restablint lo texto alterat d' una esparsa d' Ausias-March, investigant l' orige llegendari de les gestes de Tirant lo Blanch, buscant les costums d' altra etat en les satíriques cudolades de Jaume Roig, ó sa fé vivíssima en les cançons místiques de Corella. Ple 'l cor d' aquella poesia, ¡cóm la derramaveu á doll en l' esperit entusiasta dels dos escolars, més devots de les Muses que de la *Instituta* y el *Digestum*! Havía arribat á ells ya 'l ressó de la renaixensa llemosina; havien llegit ya los primers llibres de versos catalans; havien escoltat ya, en la mateixa Valencia, á aquell precursor que 's nomenava Tomás Villarroya, digne de figurar al costat del gran Aribau, que, fa ya cuarenta anys, cantava versos tendríssims *en la oblidada llengua dels seus avis—mes dolsa que la mel*; y tenien obert l' esment á aqueixa poesia, tan vella y tan nova tot á l' hora; mes els faltava ouir á un apóstol de aquell evangeli lliterari, un apóstol que inflamara son cor y els fera combregar en la santa comunitat dels trovadors nous.

Eixa missió d' apóstol, ¡quán bé la complireu! Tot un mon, que estava mort y soterrat baix d' aquell muntó de llibres empolsegats, revivia al foch de vostra paraula y s' alsava gloriós y resplendent. Reys guerrejants ó legisladors, capdills famosos y sabis lletrats, teólechs doctíssims y monjos ascétichs, artistes y poetes, nobles y ciutadans, tota la ilustre nissaga dels nostres antepasats, portant en lo seny la fé viva de Jesuchrist, en lo pit l' amor de la terra, y en los llabis la que apellem dolsament

llengua materna, desfilava per davant dels seus ulls, mentre ab ells enrahonaveu, comentant algun passage del còdice que tenieu entre mans, repetint algún romans trovat en un racó de les montanyes, ó contantlos aquells viatges que, avans que pensara ningú en crear les societats d'excursionistes, havieu fet, anant á soles y á peu, de poble en poble, regirant papers vells en los arxius abandonats, estudiant los origes y avansaments del art en les esglesies gòtiques y romàniques, sorprenent les tradicions històriques y la poesia popular en la boca del avia que adorm als petits ab les cançons de 'l antigor. Obrint adés uns grosos cartapacis, tots plens de lletra menuda, els mostraveu los tesors lliteraris, producte d'aquella replega; les relacions interminables de llibres catalans, valencians y mallorquins; lo riquíssim cansoner, ab centenars de cobles y corrandes, oracions y romansos, en los que la poesia popular pren totes les formes y colors; el diccionari en projecte,—jen projecte llavors y avuy encara!—ab millers de paraules recullides amorosament assí y enllá, per tot arreu, vorá 'l Ter ó vorá 'l Llobregat, en les platges de Mallorca ó en les de Valencia, en los rabals de les viles, en les pagesies dels camps ó en amagades cabanyes de la boscuria; “y ¿s' ha de perdre tota esta riquesa? esclamaveu, mitj orgullós y mitj adolorit: ¿s' ha de mensyprear aquest idioma, gloriós en la historia, y que parlen encara algunes millonades d' homens dende 'l Pirineu fins los palmerals d' Elx? ¡Oh, no, no será! Vosaltres, los fills de Valencia, la ciutat del art, la ciutat de la poesia en los antichs Estats de la Corona d' Aragó, vosaltres teniu que marxar al front en la creuhada de la renaixensa.” Aixís parlaveu, y escalfats tots tres per lo foch d' aquelles paraules, ideaven mil generosos projectes: estampar novament los llibres oblidats, refer les cròniques de Valencia, cantar ses glòries y gran-

desses, fer concixer sos tesors artistichs, restaurar el Saber Gay y sos Jochs Florals, y altres moltes coses, de les quals algunes se feren llavors, altres s' han fet demprés, y altres encara s' han de fer, y se farán, Deu ajudant.

Més d' un quart de sigle ha passat: d' aquells dos estudiantets, l' un, Vicent Querol, es avuy ilustre poeta, y honra lo mateix les lletres castellanes que les llemosines. Poch escriu, mes les flors de son enginy son com les d' aquelles rares y novilíssimes plantes que de tart en tart floreixen en los jardins pera sorprendre més al jardiner ab sa belltat meravellosa. L' altre, que no ha pujat tan alt, complix com pot la tasca que 'n aquell temps li senyalareu, y en proba de s' aplicació, li porta al mestre aquest llibret. Dictá sos primers versos l' entusiasme de la joventut; uns altres la reflexió de la etat madura; li ha posat fi la má tremolosa del desengany adolorit; pero tots ells están inspirats per la mateix idea d' enaltir la Patria valenciana, recordant ses glòries y restablint el conréu lliterari de sa propia llengua.

Pensament es aquest al que no falten contradictors assí mateix, en la terra d' Ausias March, menys aferrada á la seva parla que la vostra Catalunya; dihuen eixos adversaris de la renaixensa qu' es trevall perdut esforsarse en fer reviure una llengua morta; pero als que aixís rahonen, ya 'ls vaig explicar lo meu sentir en questió tan debatuda.

"Llengua *morta* es la llatina, que no parla avuy ningú, encara que pera certes coses se conserve en los llibres; mes ¡llengua morta la llengua valenciana! Ixcau al carrer, atengau als primers que passen, y sabreu si es llengua morta; aneu de poble en poble per lo nostre Regne de Valencia, y voreu que está tan viva com lo paxarell més cantador. Lo que estava mitj mort, es son conréu lliterari, y assó es lo que renaix, lo mateix assí que 'n Catalunya y Mallorca;

y lo mateix que passa en Espanya en lo renaiximent lliterari del llemosí, passa en Fransa, y en Italia, y en Inglaterra, y en altres nacions molt avansades y cultes, en distintes branques llenguístiques, que 's separen més ó menys de la parla general.

“¿Es assó un mal? No comprench per qué. Crear nous idiomes fora una follia; fora agravar aquella penitencia imposada á la Humanitat soberbiosa en la Torre de Babel; mes, si hiá un poble que manté y parla una llengua propia, que expresa en ella los seus sentiments, que á ella deu ses primeres idees, que en ella té l'orgue més natural de sa inteligencia, ¿per qué oposarse á que 'l conreu d' eixe idioma porte un raig de llum y poesia als que la deprengheren dels llabis maternals? ¿quín dany fa que haja un instrument més en la grandiosa orquesta de les modernes Muses?”¹.

—Fora bo aixó, han replicat alguns, si escriguereu los versos en llengua que tots entengueren, en *lo valenciá que ara 's parla*; mes ¿de qué aprofiten, sino es pera calfament de cap d' uns quans sabiondos filólechs, eixes poesies anacròniques, empedrades de paraules extranyes, tretes de llibres que 'l poble no compren?—

Observació es eixa digna de ser atesa y contestada. Teniem, assí en Valencia, una llengua viva y una lliteratura morta; perque, encara que may s' ha deixat d' escriure en valenciá, els populars autors de romansos y coloquis, y els que demprés portaren esta llengua al teatro y al periodisme satírich y festiu, la usaren sens estudi ni poliment algú, corrompuda y rebordonida com la trovaven en los llabis de la gent indocta, y barbarament castellanisada en la ciutat, hon no ha pogut defendres, com en los pobles més

¹ Discurs de apertura de la societat del *Rat-Penat*, en l' any 1879.

retirats, de la invasió del idioma oficial. Una llengua en tal estat es impropia de tota poesia que no siga completament familiar. Hiá que relligar la tradició lliteraria, y assó té dificultats: ¿s' han de adoptar de nou les paraules perdudes y oblidades? ¿S' ha de renunciar, per por á no ser comprés, al nom valenciá propi, quant aquest ha estat substituït per un altre castellá? ¡Quáns ductes á cada rengló que s' escriu! Hiá un muntó de diccions que s' han perdut en uns punts, y en altres se conserven; que 'ls ciutadans de Valencia ya no empleen, y alguns no les coneixen, y que aixís qui eixim al horta, les trovem vives y significatives. Formar, ab eixos elements, una poesia lliteraria y popular ensemps, que agrade en les Academies y Atheneus, y siga compresa y sentida per la gent que té per llengua seva la valenciana, y que en ella s' ha criat y vol criar á sos fills, no es obra d' un día, pero tampoch tan dificultosa y llarga com "l' obra de la Seu,, si 'm permetiu usar, pera coses valencianes, aquest modisme ben valenciá. Y la proba es lo que en ella s' avansat, dende aquells temps dels que parlavem al comensar este rahonament. Poquíssims erem los qu' escriviem versos en llengua valenciana culta ó lliteraria, y pochs també los que 'ls llegien gustosos. Ara, eixa afició está ya popularisada. Valencia té un valent estol de poetes cultivadors de son restaurat idioma, té en lo *Rat-Penat* un centre entusiaste d' eixe moviment patriótic, y en sos ya famosos y lluidíssims Jochs Florals la proba de que la nova poesia encontra grat ressó en lo públich sentiment.

Pera ajudar á eixa obra de valencianisme, he escrit casi tots los versos d' aquest llibret, y per aixó mateix els estampe. He procurat acostarme al modo usual de parlar tot lo que permetixen, per una banda la propietat y puresa de la llengua, y per altra la elevació del estil poétich. Al

repassar algunes de' estes obretes, pera publicarles de nou, les he despullat de diccions arcaiques, que no tots comprenen. Potser ho critiqueu, oh amich y mestre; mes prengau en conte que en Valencia nostra comuna llengua no está tan viva com en Catalunya, y que, encara que no ho logre, desitje qu' entenguen tots aquestes pobres poesíes, ab la esperansa de que avivant la inspiració en lo cor y 'l seny de més dignes deixebles de la Musa llemosina, fassen que renoven ses glories, vora 'l nostre Túria, trovadors més benhaurats.

Teodor Llorente.

En Valencia, á 13 de Abril, dia de Sant Vicent Ferrer, 1885.

VICENTE SORIANO

FERNANDO. 10

LÉRIDA

A MON LLIBRE.

POBRE llibret, que guardes en tes fulles
Los sentiments més fondos del meu cor,
Com guarda d' un sant màrtir les despulles
Lo reliquiari d' or!

¡Pobre llibret, hon cendres y paveses
Ma ya apagada inspiració deixá,
Com deixa en niu dessert plomes despreses
L' aussell que se envolá!

¡Pobre llibret, que vas á mans estranyes,
Como la mústiga flor que 'l vent s' en du!
¡Quí sab, fill de mon seny y mes entranyes,
Lo que será de tu!

De mon matern parlar, que 'l mon oblida
¿Serás l' últim ressó, vuit y desfet,
Ó espurna que li done foch de vida?
¡Quí ho sab, pobre llibret!

¿Quí sab, quí sab si les passades glories
 Que afanyós cantes tu, renaixerán?
 ¿Quí sab si en negre doll eixes memórias
 Los temps engolirán?

Tu vols ser profecía y remembransa,
 Prech del sepulcre y despertar del morts;
 Y el sonriure has mesclat de la esperansa
 Als gemechs dels recorts.

Eixe Llátcer que crides en la fosa,
 ¿Está per sempre mort ó está dormit?
 ¿Es ton cantar, pera ell, veu miraclosa
 Ó inútil, perdut crit?

Complix ta lley y lo demás no importa,
 Tot seguix en la terra sa corrent;
 Sigues viva llabor ó fulla morta,
 Vola hon te porte 'l vent.

Vola á la vila, al camp, á la montanya,
 Allá hon resone nostre dols parlar,
 Al palau noble, y á la humil cabanya,
 Y al temple secular.

Vola com l' oronell d' ales lleugeres,
 Que busca sens recel lo niu d' amor;
 Y si ductós algú pregunta quí eres,
 Contéstali sens por:

“Fill soch y hereu d' una reyal princesa,
 Y vaig buscant lo ceptre que pergué;

Tinch lo cor en la triple flama encesa
De Pàtria, Amor y Fe.

“Vinch á parlarte de les teves coses;
Y com pregó ben clar del meu sentit,
Porte les Quatre Barres sanguinoses
Y el Rat-Penat al pit.,,

Demprés, pobre llibret, que aixó li digues,
Calla, á Deu encománat, y ell farà
Que á parar vajes á les mans amigues
De algun bon valenciá.

LES TRES CORDES DEL ARPA.

GORONADA de palmes,
De murtra y de llorer,
Tinch un arpa daurada
Ab tres cordes no més.
A una li diuhen Pátria;
Altra es nomena Fé;
Amor es la tercera,
Y la més dolsa n' es,
Perque á tu la consagre,
Regina de mon seny!

Quan, aixecant la testa
Y el cor de goig encés,
Punteje ab la má trémola
Les tres cordes ensemps,
Aspiracions diverses,
Imágens diferents.

Se mesclen y confonen
 En un sol sentiment,
 Com los colors del Iris
 En la claror del cel.

Veig divinal matrona,
 Cenyit lo front d' estels;
 Als dos costats arcàngels;
 Lluna y sol á sos peus.
 En caritat santíssima
 Ardix son cor brussent;
 Estreny ab dolsos brassos
 La salvadora Creu;
 Y sos ulls, que espurnejen
 A través lo blanch vel,
 ¡Oh verge dels meus somnis!
 Son tos ulls, de amor plens.

Veig senyorial matrona
 Ab argentat capell,
 Sobre 'l que negres ales
 Lo Rat-Penat estén:
 Son front de llors coronen
 Artistes y guerrers;
 A genolls li rendixen
 Tribut pobles y reys;
 En son blasó flamejen
 Los quatre Pals vermells,
 Y ta bellessa, aymía,
 En son semblant celest.

Veig púdica doncella
 ¡Figura de amor ver!

Que ab candorós mitj-riure
 Obri el llabi de mel.
 De capollets de rosa
 Cenyix lo front seré;
 Sos ulls dicten les regles
 Del gloriós Gay Saber.
 Ausias-March á ses plantes
 Canta y sospira á un temps;
 Y eixa doncella púdica,
 Eres tú, tú també!

Divinisada image
 De un triple sentiment,
 Simbólica figura
 De Amor y Pàtria y Fé:
 ¿Es que mon cor altívol,
 Que 'l propi foch encen,
 Alló que foll desitja
 Pertot encontra y veu?
 ¿O es que allá, en les altures
 Ahon vola el pensament,
 En son primer orige
 Unificats mirem,
 Com los colors del Iris
 En la claror del cel,
 Tota ideal bellessa,
 Tot amor y tot be?

¡Oh cordes de mon arpa,
 Iguals y diferents!
 Vos acordá el Gran Mestre,
 ¡Soneu juntes, soneu!

APARICIÓ 1.

I.

QH, tú, la que callada, de la boyrosa nit
Allá en les altes hores,
Sortint de l' ombra negra, t' acostes á mon llit,
Díguesme, ¿per qué plores?

Falaguera mitj-riure yo en altre temps t' he vist,
T' he vist mitj-riure alegre;
Y tú vens plorant ara, y ara el teu semblant trist
Cubrix un núbol negre!

Y barrant va eixe núbol el teu confús contorn,
Y 't veig fosca y lluntana;
Y apareixes mes tart, y t' en vás mes enjorn...
¿No eres més que ombra vana?

II.

— ¿Ya no sents, oh poëta, que en lo teu front brussent
 La meva má se posa?
 ¿No escoltes lo que 't parle, ó creus que es joch del vent
 Esta veu misteriosa?

Yo soch la Poësía, soch l' Amor, l' Esperit,
 Yo soch la teva dama;
 Yo soch aquella espurna que vá encendre en ton pit
 Pura y eterna flama.

Yo 't vaig obrir dels somnis l' encantat horizont
 Ab mes mans carinyoses;
 Yo 't vaig donar les ales dels ángels, y el teu front
 Vaig coronar de roses.

Yo en los ulls d' una verge mon resplandor plassent
 Pera tú vaig encendre,
 Y com flor matinera, yo á ton amor naixent
 Vaig obrir son cor tendre.

¡Y perque á ton deliri son cor ya no respon,
 Ductes y et desesperes!
 En lo mon me buscares; home, damunt del mon
 Roden altres esferes.

Ductes perque la veu que 'n ton ouit vibrá
 Tan dolça, ya no escoltes;
 Ductes perque no pot acariciar ta má
 Les seves trenes soltes...

Y 't queixes de no vorem: ¡ah, vorem tú no vols!

¡Els ulls á la llum tanques!

Yo vinch, y á ton front térbol lleven del mon la pols

Les meves ales blanques.

Yo en tos llabis, que amarga la vida, pose mel;

Yo de flors te corone;

Y cuant et desesperes, alce els teus ulls al cel,

Y llágrimes els done.

Tú per lo mon me busques, y yo del mon no soch;

Ningú ahon me 'n vaig me alcanza:

Yo vinch d' allá ahon s' en volen els teus sospirs de foch,

D' allá ahon viu la esperansa.

Yo no soch mes que una ombra, que ve y torna y s' en vá;

Mes tú en lo cor m' escoltes;

¿Qué 't cal que enjamay puga acariciar ta má

Les meves trenes soltes?

Yo sols me deixe vore, com un ensomni d' or,

Del amant y el poëta;

Mes ¡ay! que pera vorem ha de ser pur el cor,

L' ánima ha de estar neta!

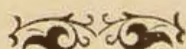
Del fanch negre del mon neteja l' esperit,

Y es romprá 'l núbol negre

Que 'm roba ara á ta vista, y al costat de ton llit

Riure 'm vorás alegre.

1857.

LA NOVA ERA 2.

Poesia premiada ab un alhelí d'or en los Jochs-Florals que se feren en València en 1859.

PER qué als cants de la guerra los himnes de victòria
Seguixen, y mut calla lo mon? ¿Per qué la glòria
Un home á sos peus lliga, junt ab l'orgull romá?
¿Per qué, soldat qu' el mires, del ferro no 't despulles?
¿De la olivera santa no son les verdes fulles
Lo que éll porta en la mà?

Pera tancar del temple de Jano ab ses mans fortes
Les ventalles de ferro de les ubertes portes,
La clau de les victòries li vá donar la sort.
No guerregant la terra ya en contra d' éll s' esforça;
Ceptre s' ha fet la espassa y home s' ha fet la forsa.
¡Vítor y llau al fort!

Gents de la terra tota, pobles de antigues races,
De la Ciutat senyora vingau á omplir les places:
La filla de la lloba vos crida ab dolsa veu.
Vingau y una paraula porteu nova á sos llabis,

Y á sos jochs una fera, y una idea á sos sabis,
Y á sos temples un Deu!

Als cadafals de marbre ahon tot un mon se apinya,
Pujeu, pobles, á vore los gladiadors en rinya
Ab lo tigre de l' India, de Scitia ab l' orso blanch:
Allí de tots los ánguls del mon los esclaus venen,
Y per primera volta germans á dirse aprenen
En comunió de sanch.

Vingau també vosaltres, les de les rulles trenes,
Qu' en falagueres dances rodeu en les arenes
De les líbiques platges ab vos descalsos peus;
Vosaltres també, oh vergens de sonrosades galtes,
Com les montanyes vostres quant de les serres altes
Colora 'l sol les neus;

Vosaltres, que en los atris dels temples Grecia mira,
Coronat de violetes lo front, de dolsa llira
Puntejant les daurades cordes ab trémols dits;
Vosaltres, qu' entre 'ls arbres, cullint sagrades herbes,
Canteu llaus á la lluna y aneu pels boschs, superbes,
En les gelades nits.

Ya soltes les correjes de la triunfal espassa,
Lo fill aspre de Rómul, qu' en foch de amor se abraça
Vos esten los seus brassos, que no pot omplir res.
En son llit la estrangera los peus cansats espolsa,
Y sa boca es als llabis del estrauier tan dolsa,
Que 'ls fa germans un bes.

Lo mon se sent conmore, com la innocent doncella,
Quant son tendre cor omplin sospirs nous pera ella,

Y baixa, plé d' ensomnis, sobre son pit lo cap;
 Y quant que lo mal diga que tan li afig, li preguen,
 Ella sent en sa gola paraules que s' ofeguen,
 Y lo que té no sap.

Com la infantina verge, trem y es condol la Terra:
 Al Orient la má dreta y á Ponent la má esquerra
 Vol estendre foll l' home, cercant lo nou consol:
 Aixís quant en nit fosca lo jorn volgut aplega,
 Entre los regenchs núbols, avans de que aparega
 Ya s' endevina el sol!

De tots los Deus son temple fa l' home tabernacle;
 Se vist ab blanca túnica y á pregar va 'l oracle
 De les antigues faules, á son desitj vuy mut.
 ¿Per qué remou les cendres de flama un temps encesa?
 Altars alsa ya el sabi, ductant de sa sabiessa,
 Al Deu desconegut.

Lo vat que cantá tendres, acongoixades troves,
 Los ulls, plens de llum, gira vers esperances noves,
 Com si l' alba ya vera d' un altre segle d' or.
 Mes ¡ay! la nova vida que 'l mon pensava rebre,
 No aplega, y revolcantse en lo llit de la febre,
 Ell desfallix y mor!

Ell mor, y los ulls, cego, del cel á la llum tanca!
 Ell mor, y de la terra lo pensament no arranca;
 Y al mon un cel demana y al fanch demana un Deu!
 Y en les montanyes santes al Home-Crist no mira,
 Que al mon esten los brasos y á Deu los esguarts gira
 En l' arbre de la Creu!

No mira qu' el sol, ombra de Deu, trist s' anubola,
 Y que les tombes se obrin, y que lo mon tremola,
 Y que del antich temple s' ha desgarrat lo vel!
 La veritat cercava, cansat ya de ses faules:
 Y sense trobar eco así baix, les paraules
 Del cel tornen al cel...

A la llum, d' ahon baixara, ya l' esperit s' en puja.
 ¿Com en camps pedregosos á perdres cau la pluja,
 Cau, oh Deu, ta paraula dins lo cor dels humans?
 No; la fé quan l' apóstol feneix, reb nova vida:
 --¿Qué s' ha fet? ¿ahon s' amaga?--No ouiu la pleb, que crida
 "Als tigres los cristians?,"

¡Als tigres!—Per que l' home del cor li fassa un temple,
 Y á la pols lo front baixe, y agenollat contemple
 La image que un jorn, cego, tirá en lo mitj del fanch,
 Portar deu, com la porten los reys, una corona;
 Y eixa es la que el martiri, feta de palmes, dona
 Y es compra ab preu de sanch!

¡La sanch del sacrifici! ¡La sanch que santifica
 Al mon, que la veu correr á rius, y al fi li explica
 Per la mort la existencia, la fé per lo dolor;
 Y agermanant als homens, els diu lo sentit tendre
 De eixa paraula santa, qu' el mon no pogué entendre
 Fins aquell jorn: l' Amor!

MENSAGE.

XIQUETA, dolsa xiqueta,
Mon ànima, mitj desfeta,
Endressarte un recort vol:
¿Quí t' el durà? ¿La oroneta,
La merla ó 'l rossinyol?

Lo rossinyol, trist amant,
Es, com yo, tendre y constant;
Mes no me aprofita á mí,
Perque, del vespre al matí,
Se li 'n pasa el temps cantant.

Es la merla pronta y viva;
Mes donar crèdit no 's pot
A un aucell que vá á la briva,
Y ab sa riseta joliva
Se burla sempre de tot.

Vol seguit y ala lleugera
Té l' oronell, llest y viu;

Mes oblidarse poguera
 Del encàrrech que li fera,
 Buscant brins pera son niu.

¡Xiqueta dels cabells d' or!
 Pense que será millor,
 Pera que no 's perda el viatge,
 Encomanarli el mensage
 A un gran sospir del meu cor.

A un sospir ardent y tendre,
 Que son propi foch s' en dú;
 Y al que no li cal dependre
 Lo camí que ha de mampendre:
 ¡El sab millor que ningú!

Molt millor que la oroneta,
 La merla y el rossinyol;
 Y anirá sempre vía dreta,
 Y sols parará, xiqueta,
 En la teva ànima el vol.

VALENCIA Y BARCELONA 3.

SALUT, ciutats volgudes! ¡Valencia! ¡Barcelona!
Ab llabi humil vos besa los peus la mateix' ona,
Portantvos les memòries d' uns altres temps més grans.
Yo á vostres fronts gloriosos done també iguals paumes;
Los fills anyoradissos dels Berenguers y els Jaumes
Serem sempre germans.

Un mateix cau tinguérem en la materna soca:
Els uns, al separarnos, buscáreu l' aspra roca,
Y els altres acampárem en lo flayrós jardí;
Mes, sempre que 'ls cors junta de nostres mans la estreta
Los pensaments s' envolten, com au que al niu va dreta,
Al vell tronch llemosí.

Los pensaments s' envolten als temps en que la glória
En les daurades fulles de la immortal història
Donava per eixemples al mon nostres recors;
Quan verts llorers brotaven lo Llobregat y el Túria,

Y amostrá nostra llengua á tots los pobles Llúria
Y March á tots los cors.

¡Roger, vostre hom de ferro! ¡Ausias, nostre poëta!
Glória que l' una á l' altra s' unix, y que completa
Lo nostre distint geni; perque, sent tots germans,
Rius brolla, per nosaltres, de llet y mel la terra,
Y ab ses dures mamelles vos va nodrir la serra
Dels antichs laletans.

Forts, com los faigs que creix en ferrenys en ta montanya
De la mar, Barcelona, que tes muralles banya,
Tos fills en amples veles los vents feren captius;
Y ocupats nostres pares en més tranquiles lluytes,
Calliren, á mans plenes, les ensucrades fruytes
En los vergers ombrius.

Mes, aixís que les hores de batallar veníen,
Valerós l' un com l' altre, y ab igual pas, surtíen
Del hort y la montanya dos guerrejants estols;
Y ab lo mateix coratge, les hosts agermanades,
Del cavall de Sant Jordi seguíen les petjades
Entre núbols de pols.

Y quant les que 'ls havíen dictat los antichs segles
Pera bé dels reyalmes, prudents y sábies regles,
Menysprear maquinaven reys mal aconsellats,
Coberts ab la gramalla, valents, llëals y dignes,
"Contrafur," els cridaven tos Concellers insignes
Y els nostres grans Jurats.

Y aixís units romanen, d' una y altra germana,
De la Ciutat comptesa y la Ciutat sultana,

Los noms pera memòria de lo esdevenidor;
 Y avuy yo vinch á dirlos, en inspirades troves,
 Que gotjarán, unides també, les glòries noves
 D' un pervindre millor.

Dels vells palaus caigueren per terra els murs de marbre,
 Y en los durs blochs s' estenen les arrahils del arbre
 A qui en les branques penjen candits fruyts de la pau:
 Culliulos, d' eixe glavi trencat, que 'l temps robella,
 Fent, oh ciutats glorioses, tú, del forcat la rella;
 Tú, 'l timó de la nau.

Fills dels boschs y les ones, homens de pit de ferro,
 Los que 'n les llunyes platges no us miren en desterro,
 Perque viva la Pàtria porteu sempre en lo pit;
 Poble que á totes hores cants entonant alegres,
 Del sant treball aixequés l' incens en núbols negres
 Fins al cel, dia y nit;

Y vosaltres, vosaltres, als que lo front vos crema
 En les brussentes planes lo sol de la verema;
 Los que feu de la terra brotar les garbes d' or;
 Los que, puntejant destres la cítara moresca,
 Feu l' aixam de donzelles ballar á l' ombra fresca
 Dels tarongers en flor:

Vingau los uns y els altres, y oixcau lo que vos diga
 De les comunes glòries y la grandor antiga
 Lo Trovador, que encara guarda l' antich parlar;
 Y demprés, junts armantvos en la més santa guerra,
 Desgarreu les fecondes entranyes de la terra,
 Solqueu la inmensa mar.

Enjamay disputeuvos, germans, vostra corona;
 Les dos podeu ser reynes, Valencia y Barcelona:
 La corbella es un ceptre lo mateix que 'l trident.
 Deu, pera que al port tornen les vostres naus lleugeres,
 Y pera que net caiga lo gra en les nostres eres,
 Envia 'l mateix vent.

Siau, puix, sempre unides, de cent pobles enveja;
 Cascun sigle que passe més ditjoses vos veja,
 Y creixcau en fortuna y en glória sense fi,
 Les mans fraternes juntes, com convé á les besones,
 Y sentades á l' ombra que tú á les dos els dones,
 Gloriós tronch llemosí!

1864.

MES ENLLÀ.

I.

Es una nit fosca—y es un caminant.
Son front ¡quán pensívol!—sos ulls ¡qué brillants!
Poltro qu' ell cavalca—no s' atura may.
Buscant va sens treva—castell engizat.
La via que hi mena—ningú al mon la sap.
Regina donzella—ben closa allí está:
Ab eixa regina—voldrías casar.
¡Camina, camina—que caminarás!

II.

Una llumeneta—se veu allà baix.
Cavalca y cavalca—lo trist caminant.
La plana s' eixampla,—s' allunya lo flani.
Al poltro esperona;—ya arriba, ya está!
Al foch s' escalfaven—quatre rabadans.
¡Cóm lladren los gossos—voltant lo ramat

Llops semblen, que udolen—al vórel passar.
 ¡Camina, camina—que caminarás!

III.

Vesllum sanguinosa—llumena el boscam.
 “¡Adins!„ y entre branques—va el poltro escapat.
 Aqueixa rogenca—boyrada, ¿d’ hont naix?
 Pareix que no siga—cosa natural.
 De sopte, una flama—s’ aixeca xiulant;
 Alzines y roures—fogueres son ya.
 Fuig un llenyatayre,—causador del dany.
 ¡Camina, camina—que caminarás!

IV.

Blavoses espurnes—que venen y van,
 Fan córrer y córrer—al trist caminant.
 ¿Per qué volatejen—d’ ensá pera enllá?
 Al poltro esperona:—“¡Avant, sempre avant!„
 S’ afonen en terra—los peus del cavall,
 Y brilla en la fosca—reflet d’ un estany.
 Les blaves espurnes—encen lo seu baf.
 ¡Camina, camina—que caminarás!

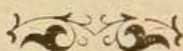
V.

Asproses montanyes—contempla davant.
 ¿Qué flama espurneja—sobre el cim mes alt?
 Orient té de perla;—llums té de diament.
 Si hiá en lo mon fades,—allí anihuarán.
 “¡Amunt!„ foch arranca—lo poltro als penyals.
 Ya muntan als singles,—ya arriuen, ya están!

Lo jove pensívol—ya estén les dos mans...
¡La llum es estrela—al fons del cel blau!

VI.

¡Anima, que busques—ton somni daurat,
Camina, camina—que caminarás!

ALS POETES DE CATALUNYA 4.

Que catalans poëtes, los que dels nostres avis
Parleu la dolça llengua volguda del meu cor,
Y ab los cantars que brollen dels vostres brussents llabis
Renáixer feu la viola y la englantina d' or!

¿Per qué, fills de les Muses, per qué aveu menyspreada
La llum alegre y nova que 'ns dona el sol naixent,
Y esperant la vinguda de una imposible albada,
Claveu ulls melancónichs en lo boyrós ponent?

¿Per qué, greus y plorosos, germans, yo vos contemple,
Cenyit lo front de mústich ciprer y agenollats
En los ombrívols pórtichs del solitari temple
Hon oblidats romanen los Deus dels temps passats?

Gran es, gran es la història que ab noble sanch va escriure
En los ditjosos segles de sos magnánims reys,
Aquell, de nostres pares, poble valent y lliure,
Que á les nacions en terra y en mar va dictar lleys.

Atenes y Palermo y Nápoli y Cerdanya
 Y la imperial Bizancio, regina de dos mars,
 Encara vuy remembren la tremolor estranya
 Ab que los crits sentiren dels fers almogavars.

Be feu, quant delitantnos ab falagueres cobles
 Les glórias llemosines canteu, nous Trovadors:
 Viu esperó fon sempre dels generosos pobles
 Les que als seus grans prohomens donem justes llahors.

Mes no vullau que tornen de nou los antichs segles,
 Puix morts están per sempre los Jaumes y els Borrells;
 En los seus fets gloriosos busquem llisons y regles,
 Y en conte de plorarlos, tornemse dignes d' ells.

Dels venerats sepulcres no remogam les cendres;
 Deixem dins d' ells la espassa, que 'l temps ya robellá;
 Y oixcam, perque tal volta més clars deixen entendres
 Allí los sants oracles del dia de demá.

Plassents y vers oracles de pau, de glória y ditja,
 Que al home, que 'ls escolta més prop que enjamay vuy,
 Li fan la dolsa oferta del grat jorn que desitja,
 Y del que ya despunta lo lluminós matí.

¿No haveu sentit un himne de amor y de alegría?
 Pujeu á les montanyes mes altes, oh germans;
 Mireu vers eixa banda del cel hon naix lo dia,
 Mireu rompre la albada, poëtes catalans!

Penides ya les races qu' enemistá la guerra,
 S' acosten y agermanen, y bentost podrá ser

Pàtria de tots los pobles tota la inmensa terra,
Y comunal domini del home el mon sanser.

Aneu de vila en vila contant la bona nova;
Lloheu les noves glòries: *travall, progrés y pau*;
Y tó de profecia donant á vostra trova,
A la ciutat seguda sota 'l Monjuí, digau:

“Lo ceptre y la diadema pergueres, Barcelona;
Mes no plores, ¡oh Pàtria! l' inmerexcit affront:
Deixa que 'l riu dels segles s' emporte una corona
Que estreta vuy seria pera ton noble front.

“Puix que ab cantars gotjosos derroques tes muralles,
Que pedra á pedra cahuen á perdres en la mar,
¿De qué 't servix la insgnia que al foch de les batalles
Del ferro, qu' empunyaves, vares un temps forjar?

“Altra corona 't donen, millor, viuda Comptesa,
Los núbols de fum negre que aixeca fins al sol
El que l' ara sagrada, per Prometheo encesa,
De noble suhor banya, treballador estol.

“La mar que du ses ones de argent á tes riberes,
Falaga tes orelles ab lo soroll festiu,
Y tots los dies mires tornar cent naus lleugeres,
Com blaves oronetes que venen feels al niu.

“Tens platges delitoses, fructíferes campinyes,
Y plans que al sol s' estenen cuberts de oliverals;
Tens puigs hon entre roques florixen verdes vinyes,
Y serres que coronen de roures los tossals.

“Y en eixos camps flayrosos y en eixes grans montanyes
 Als teus durs pits alletes rassa de nobles fills,
 Que porten l' amor patri clavat en les entranyes,
 Y el cor animós tenen disposat sempre als perills.

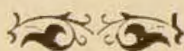
“¡Regina catalana, que Deu te benehixca!
 ¡Que tot temps humil sia ta mar y ton cel blau!
 ¡Que ab branques sempre verdes ton cap l' arbre cubrixca
 Hon culls ab mans gotjoses los grats fruyts de la pau!

“¡Que á totes les naus teves els ómpliga la vela,
 Quant de ta mar s' allunyen, lo dols vent de la sort!
 ¡Que totes puguen vore, quant vinguen, eixa estrela
 Que encens per adressarles al quiet y anyorat port!

“¡Que sempre, com vuy, sies qui guanye la corona
 En les renyides lluytes del profitós progrés,
 Y may al Deu oblides que al frèvol hom li dona
 Lo seny, que sacra espurna del celestial foch es!,,

Canteu aixis vosaltres, oh catalans poëtes;
 Puix mal los gemechs diuhen ab vostra citra d' or;
 Y puix que Deu vos dona la gran veu dels profetes,
 Siau, siau apóstols de lo esdevenidor!

1865.

A LA MAR MEDITERRANEA.

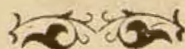
SONET.

Que blava mar, helénica y llatina,
Que l' Argonauta etern solca triufant,
En lo front els llorers de Salamina
En la destra les palmes de Lepant!

¡Bressol del Art y de la Fé divina,
Que unixes en ta platja 'l gloriós cant
De Homero á la llegenda peregrina
Del dols Virgili y la visió del Dant!

¡Derróquense els imperis á tes vores!
Sempre, serás oh Mar, com sempre fores,
L' espill mes clar y pur del millor cel;

Y de ta escuma, per lo sol daurada,
Jove sempre, joyosa y namorada,
La immortal Vénus sortirà sens vel.

ALS FELIBRES DE PROVENSA,

QUE HAVIEN CONVIDAT Á L' AUTOR Á UNA DE LES SEVES FESTES.

FILLS de la noble Isaura, felibres de Provença;
Avuy entre vosaltres present de cor y pensa,
Ab un sospir amarch,
Yo vinch á saludarvos, perque oblidat no sia
Aquell parlar dolcíssim que l' Amor deprenia
Dels llabis d' Ausias-March.

Com los aussells que fugen del au que 'ls dona cassa,
Tornen al tronch hon tenen lo niu, així que passa
L' enemich esparver,
Los llemosins poëtes, als qui la sort feu guerra,
Ab goig filial tots corren vers eixa dolça terra,
Bressol del Gay Saber.

Corren buscant aquella gloriosa poësia
Que de flors esclatades y de llorer cenyia
Lo front del trovador,

Quant en daurats ensomnis sentia, tremolosa,
 Posar una regina en éll llabis de rosa
 Ab ignorat amor!

Mes ¡ay! eixa garlanda ya vuy mústia y desfeta,
 Com guerrejant apóstol, com menyspreat profeta,
 Ab veu dolenta vá
 Lo vat, de poble en poble, membrant santes memòries,
 Y els esperits desperta cantant les noves glòries
 Del sigle que vindrá.

Vosaltres d' eixes glòries veu clarejar l' aubada,
 Y á sa llum ajuntantvos, ab l' ánima inflamada
 Per lo mateix sant foch,
 Correu tots de Cerdanya, Provensa y Catalunya,
 Correu fins de les terres hon s' ou sonar més llunya
 La grata llengua d' Oc.

Correu als camps ombrívols hon noble veu vos crida
 Pera que, de flors noves l' arpa vella cenyida,
 Les mans entre les mans,
 Al mon, que incrédul ducta y que afanyós vos guarda,
 Canteu, pensius poëtes, el que en sonar ya tarda,
 Sant himne del germans.

¡Oh trovadors ditjosos! Quant en los vostres llabis
 Esclate en eixa llengua dels nostres comuns avis,
 Lo cantich llemosí,
 Membreuvos que del humil Riu Blanch en les riberes,
 A l' ombra de les paumes d' Orient y les llimeres
 Del valenciá jardí;

Lo pobre soldat últim de la valenta host nova

Als vostres brussents himnes unix sa feble trova
Ab un sospir amarch,
Perque mut no romane, perque oblidat no sia
Aquell parlar dolcissim que l' Amor deprenia
Dels llabis d' Ausias-March.

1866.

